

Prof. zw. dr hab. n. med. Irena Wrońska

Lublin, 04.04.2019

Kierownik

Katedry Rozwoju Pielęgniarstwa

Wydział Nauk o Zdrowiu

Uniwersytet Medyczny w Lublinie

Recenzja pracy doktorskiej

Pani mgr Doroty Trybusińskiej

„Samotność i osamotnienie w kontekście jakości życia mieszkańców domów pomocy społecznej”

ss. 104

przygotowanej pod kierunkiem dr hab. Agnieszki Saracen, prof. nadzw.

Uniwersytetu Technologiczno-Humanistycznego

im. Kazimierza Pułaskiego w Radomiu

Wielochorobowość wśród ludzi starszych stało się dzisiaj normą. Wiąże się to z niższą jakością życia, zwiększonym zapotrzebowaniem na opiekę i generuje coraz to wyższe koszty tej opieki. Choroby przewlekłe osób powyżej 65 roku życia są główną przyczyną niepełnosprawności. Zmiany zachodzące w organizmie związane z procesem starzenia się oraz choroby współistniejące powodują pogorszenia się zdrowia fizycznego i psychicznego. Często stanowią przyczynę szukania przez seniorów pomocy u innych osób lub opieki instytucjonalnej.

W tym świetle tematyka podjętych badań przez Doktorantkę jest jak najbardziej zasadna.

Rozprawa jest oprawionym wydrukiem komputerowym o starannej formie graficznej. Całość pracy obejmuje 104 stron maszynopisu i ma typowy układ. Zawiera wykaz stosowanych skrótów, wstęp (27 stron), cel pracy, materiał i metodyka (9 stron); prezentacja wyników – 15 stron; dyskusja – 7 stron; wnioski – 2 strony; spis tabel – 30; spis wykresów – 4; aneks – 14 stron; streszczenie w języku polskim i angielskim – 4 strony.

Celem głównym pracy doktorskiej była próba zbadania związków poczucia samotności i osamotnienia wśród mieszkańców domów pomocy społecznej z jakością życia. Głównym problemem badawczym było pytanie: „Jak mieszkańcy domów pomocy społecznej oceniają poziom samotności i osamotnienia oraz jakość życia, a także czy poziom odczuwanej samotności koreluje z jakością życia” s. 29.

Przedstawione problemy i hipotezy szczegółowe są poprawne. Analiza przedstawionych problemów szczegółowych pozwoliła Autorce pracy, ukierunkować działania mające na celu zmniejszenie poczucia samotności i osamotnienia mieszkańców domów pomocy społecznej.

W rozprawie doktorskiej zgodnie z założonym celem przyjęto zmienne zależne (poczucie samotności i osamotnienia, poziom jakości życia) i zmienne niezależne (wiek, płeć, stan cywilny, czas przebywania w domach pomocy społecznej, poziom sprawności, relacje rodzinne, poziom satysfakcji z życia, stopień akceptacji choroby).

Badania zostały przeprowadzone metodą sondażu diagnostycznego. Wykorzystano wystandaryzowane narzędzia badawcze tj. skrócony test sprawności umysłowej wg Hodgkinsona (AMTS – Abbreviated Mental Test Score); skalę oceny podstawowych czynności życia codziennego wg Katza; skalę do pomiaru poczucia samotności De Jong Gierveld; kwestionariusz WHOQOL-BREF; kwestionariusz Nadziei Podstawowej (BHI-12); skalę satysfakcji z życia (SWLS); skalę Akceptacji choroby (AIS) oraz autorski kwestionariusz ankiety.

Badania zostały przeprowadzone wśród starszych mieszkańców domów pomocy społecznej (siedem DPS), wybranych losowo (350 osób) po uzyskaniu zgody dyrektorów.

Projekt badania uzyskał zgodę Komisji Bioetycznej przy Uniwersytecie Rzeszowskim nr 2018/04/06 z dnia 12 kwietnia 2018 roku (zgody nie ma w aneksie). Autorka ustaliła kryteria włączenia osób do badania jakim był: płeć, wiek/65 lat i więcej, czas przebywania w DPS – powyżej roku, świadoma zgoda na udział w badaniach, uzyskanie siedmiu lub więcej punktów w/g skróconego Testu Sprawności Umysłowej.

Do kryterium wyłączenia z badań Autorka uznała: czas przebywania w DPS krótszy niż rok, wiek powyżej 65 roku życia, uzyskane sześć lub mniej punktów wg skróconego Testu Sprawności Umysłowej, brak świadomej zgody na udział w badaniach. Ustalone zmienne zależne i niezależne są czytelne i zrozumiałe.

Analiza statystyczna została przeprowadzona przy użyciu pakietu statystycznego Statistica 10PL (Statsoft) Inc (2011). Wartości badawczych cech zestawiono w tabelach. Zastosowano również testy nieparametryczne uManna-Whitney'a, Anova rang Kruskala-Wallisa oraz korelacji rang Spearmana. Za wynik istotny statystycznie przyjęto wartość p mniejszą niż założony poziom istotności 0,05.

W wyniku przeprowadzonych badań wykazano, że 40% mieszkańców domów pomocy społecznej odczuwa samotność w stopniu umiarkowanym lub wysokim. Autorka zauważyła, że im wyższy poziom odczuwanej samotności i osamotnienia tym niższa jakość życia. Między poczuciem satysfakcji z życia a odczuwanym poziomem samotności występuje istotna zależność to oznacza, że im wyższa ocena satysfakcji z życia tym niższy poziom samotności.

Dyskusja jest poprawna, a sformułowane wnioski odpowiadają zawartym celom szczegółowym.

W pracy doktorskiej Autorka wykazała znajomość bogatego piśmiennictwo tj. 220 pozycji – nie wszystkie pozycje zawarte na stronach 67-86 zostały wykorzystane zarówno w części teoretycznej jak i dyskusji.

Reasumując stwierdzam, że temat rozprawy został dobrze dobrany i dotyczy niezwykle ważnej problematyki. Szkoda, że Doktorantka nie wzięła odniesienia grupy, tj.

osób starszych pozostających we własnych domach. Samotność i osamotnienie w kontekście jakości życia mieszkańców domów pomocy społecznej i osób mieszkających samotnie (grupa odniesienia) stanowiłaby wezwanie dla osób sprawujących opiekę. Mimo braku grupy odniesienia zarys podjętej problematyki jest bardzo interesujący.

Wyniki badań mają wymiar poznawczy, ale także istotne znaczenie praktyczne przyczyniając się do rozszerzenia różnych form aktywności ludzi w podeszłym wieku.

Reasumując uważam, że rozprawa doktorska mgr Doroty Trybusińskiej mimo usterek opisanych w recenzji jest pozytywna ze względu na:

1. trafny wybór tematu, aktualność i ważność problematyki badawczej;
2. interesującą koncepcją badań;
3. różnorodność metod i narzędzi badawczych;
4. poprawność interpretacji wyników i analizy statystycznej;
5. umiejętność samodzielnego prowadzenia badań.

Mam więc zaszczyt przedstawić Wysokiej Radzie Wydziału Nauki o Zdrowiu Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego wniosek o dopuszczenie Pani mgr Doroty Trybusińskiej do dalszych etapów przewodu doktorskiego.

KIEROWNIK
Katedry Rozwoju Pielęgniarstwa WNoZ
Uniwersytetu Medycznego w Lublinie
[Signature]
Prof. dr hab. n. med. Anna Wasińska
Profesor zwyczajny